

Lärarlyftet - når inte ända fram

- en enkätstudie om mottagandet av fortbildningsatsningen inom Lärarlyftet hos medlemmar i Friskolornas riksförbund

Innehåll

Om studien	1
Bakgrund	1
Modellen – ett kontraproduktivt förfarande	1
Kursutbudet missriktat – motsvarar ej behovet	2
Kunskapen om Lärarlyftet hos fristående skolor	3
Kursutbud	5
Nyttjande av fortbildningsmöjlighet inom Lärarlyftet	6

Om studien

Bakgrund

Under åren 2007-2010 har regeringen infört Lärarlyftet, en övergripande satsning på läraryrket, en satsning som välkomnats av Friskolornas riksförbund och dess medlemmar. Inom Lärarlyftet ryms en möjlighet för lärare att få fortbildning delfinansierad via statsbidrag. Lärarna får behålla minst 80 % av sin lön under fortbildningen. Skolhuvudmannen får stå för 30 % av lönekostnaden, resterande del finansieras av staten.

Syftet med fortbildningen är att höja lärarnas kompetens och status och genom detta också förbättra elevernas resultat i skolan.

Skolverket administrerar ansökningsförfarandet till fortbildningen. Det är också Skolverket som har fördelat de satsade resurserna till olika kommuner och fristående skolor. Satsningen avser behöriga lärare i grund- och gymnasieskolan och varje kommun respektive fristående skola har tilldelats en ram efter hur många behöriga lärare kommunen/skolan har anställda. Denna ram anger hur stor andel kurspoäng kommunen eller den fristående skolan har rätt att utnyttja. Ramen för respektive kommun och fristående skola är fastlagd per termin och styr när kommunen/skolan har möjlighet att utnyttja fortbildningsinsatsen.

För att kunna få en tilldelad ram och tillräckligt antal poäng, måste en fristående skola ha ett visst antal anställda lärare. Detta innebär att ett flertal mindre fristående skolor inte fått ihop tillräckligt antal poäng och står därmed utanför satsningen Lärarlyftet. Under hösten 2007 har Friskolornas riksförbund fått tydliga signaler från sina medlemmar om att det är svårt att förstå tilldelningen av ramar/poäng och att det av olika skäl finns problem för de fristående skolhuvudmännen att utnyttja satsningen på fortbildning.

För att få en fördjupad bild av hur satsningen tagits emot av de fristående skolhuvudmännen skickade Friskolornas riksförbund ut en enkät till sina medlemmar. 235 skolor har svarat på enkäten. Svarefrekvensen är inte tillräcklig för att svaren ska vara statistiskt säkerställda, men tillsammans med andra signaler som nått förbundet ger undersökningen en tydlig bild.

Modellen – ett kontraproduktivt förfarande

Studien bekräftar de signaler som tidigare kommit förbundet till del. En stor andel av de fristående skolorna uppfattar att de inte fått tillräcklig informationen om Lärarlyftet. Flera uppgifter i studien signalerar att det finns brister i den modell med tilldelning av ramar och ansökningsförfarande som Lärarlyftet är uppbyggd kring. Kunskapen om Lärarlyftet är låg hos fristående skolhuvudmän, vilket verkar bero på ett krångligt system som varit svårt att kommunicera.

Det framkommer också problem med att tilldelningen av ramar gynnar stora skolhuvudmän som större kommuner med bättre planeringsförutsättningar. De fristående skolorna uppger att skäl som kostnader och praktiska svårigheter - anledningar kopplade till små organisationer - hindrar dem från att delta i satsningen i den omfattning som avsetts. Samtidigt säger en stor andel att de skulle vilja nyttja en större ram än de tilldelats. Detta får effekten att en stor del av regeringens satsning

”fryser inne” samtidigt som det finns flera skolor som hade kunnat göra mera om de fått möjligheten. Bland dessa kan finnas de skolor som är så små att de inte fått någon tilldelning av poäng och inte alls kunnat utnyttja möjligheterna till fortbildning inom Lärarlyftet.

Studien visar på behovet att förenkla modellen och ge skolorna bättre planeringsförutsättningar. Skolorna måste också själva få välja vid vilken tidpunkt fortbildningen ska genomföras. Detta skulle sannolikt ge Lärarlyftet betydligt större genomslag .

Friskolornas riksförbund förordar därför ett system med ett öppet ansökningsförfarande där huvudmännen kan ansöka om platser utifrån sina behov och lokala planeringsförutsättningar.

Kursutbudet missriktat – motsvarar ej behovet

Regeringen har tydligt uttalat att huvudmännens behov ska styra kursutbudet inom Lärarlyftet. Enkätsvaren visar dock att Skolverkets utbud av kurser inte täcker huvudmännens behov. Endast 11 procent av de svarande uppger att utbudet motsvarar deras fortbildningsbehov till stor del eller mer.

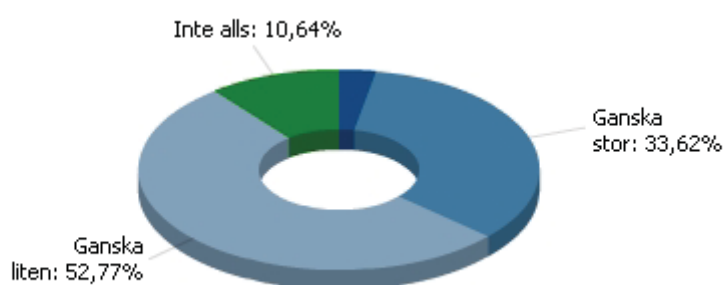
Det är olyckligt att en påkostad upphandlingsprocess på Skolverket inte lett till ett bättre resultat än visat. Studien visar att mer kan göras för att fortbildningsbehovet hos skolhuvudmännen i större utsträckning ska avspeglas i utbudet av kurser. Friskolornas riksförbund understryker att det är viktigt att kursutbudet för lärarlyftet utvecklas så att det bättre motsvarar huvudmännens behov.

Kunskapen om Lärarlyftet hos fristående skolor

Enkätsvaren visar att kunskapen om Lärarlyftet är anmärkningsvärt låg hos de fristående skolorna. Det gäller både förutsättningarna och möjligheterna för att delta såväl som vilket utbud av kurser som finns. Det finns sannolikt en risk att detta påverkar skolornas planering för deltagande i fortbildningsatsningen.

63 procent anser att informationen om Lärarlyftet inte alls eller i ganska liten utsträckning gett dem tillräcklig kunskap om förutsättningarna för att delta i Lärarlyftet. 37 procent svarar att ganska stor eller mycket stor utsträckning.

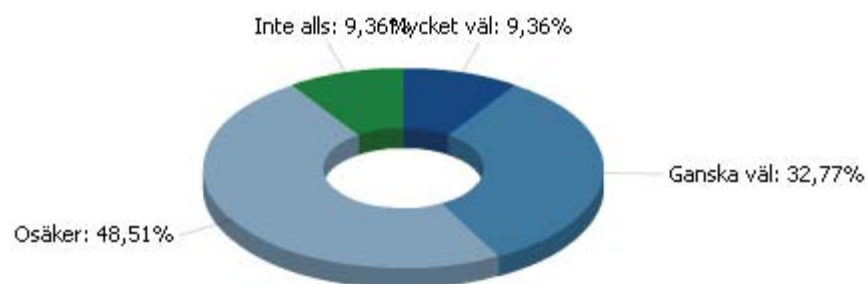
DIAGRAM 1. Den utsträckning i vilken skolan anser att informationen om Lärarlyftet gett dem tillräcklig kunskap om förutsättningarna att delta.

1. Mycket stor	2.98 %	7 st
2. Ganska stor	33.62 %	79 st
3. Ganska liten	52.77 %	124 st
4. Inte alls	10.64 %	25 st

På frågan om hur väl man känner till sin ram, dvs. sina möjligheter att erbjuda lärare fortbildning inom Lärarlyftet svarar 58 procent att man är osäker eller inte känner till detta alls. Drygt nio procent känner väl till sin ram och 33 procent svarar ganska väl.

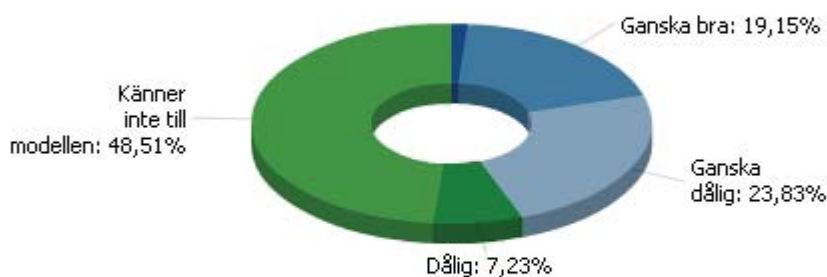
DIAGRAM 2. Kännedom om skolans ram, dvs. möjlighet att erbjuda lärare fortbildning inom Lärarlyftet.

1. Mycket väl	9.36 %	22 st
2. Ganska väl	32.77 %	77 st
3. Osäker	48.51 %	114 st
4. Inte alls	9.36 %	22 st

På frågan om vad man anser om den modell Skolverket byggt upp för anmälan och tilldelning av statsbidrag säger 49 procent att man inte känner till modellen. Drygt en procent svarar att man tycker modellen är bra, 19 procent svarar ganska bra och 31 procent svarar ganska dålig eller dålig.

DIAGRAM 3. Uppfattningen av den modell Skolverket har byggt upp för anmälan och tilldelning av statsbidrag.

1. Bra	1.28 %	3 st
2. Ganska bra	19.15 %	45 st
3. Ganska dålig	23.83 %	56 st
4. Dålig	7.23 %	17 st
5. Känner inte till modellen	48.51 %	114 st

Det bör nämnas att det kan ha funnit oklarheter angående vad som avses med ”modell” i detta fall, då det i Lärarlyftet inte är ett genomgående använt begrepp.

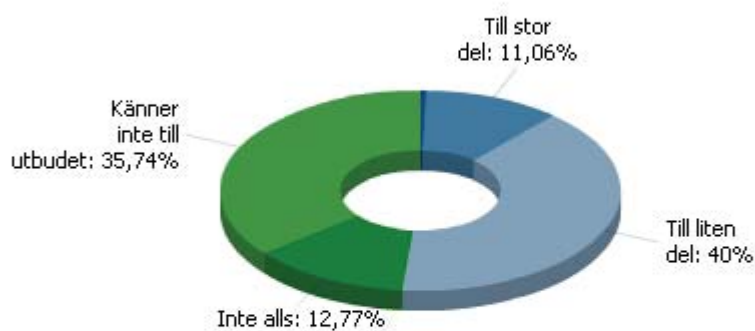
Kursutbud

Regeringen har haft för avsikt att i första hand skolhuvudmännens önskemål ska styra Skolverkets utbud av kurser i fortbildningssatsningen inom Lärarlyftet. Enkätsvaren visar emellertid att så inte är fallet. En betydande majoritet säger att kursutbudet högst till liten del täcker skolans behov eller att de inte alls känner till utbudet.

Endast 11 procent uppger att Skolverkets utbud av kurser inom Lärarlyftet helt eller till stor del täcker fortbildningsbehovet hos skolans lärare. 53 procent svarar till liten del eller inte alls. 36 procent säger att de inte känner till utbudet.

I undersökningen framgår inte hur högskolornas ordinarie utbud motsvarar skolornas behov av fortbildning.

DIAGRAM 4. Den utsträckning i vilken Skolverkets utbud av kurser inom Lärarlyftet täcker fortbildningsbehovet hos skolans lärare.

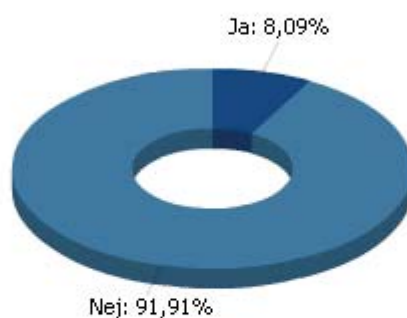
1. Fullt ut	0.43 %	1 st
2. Till stor del	11.06 %	26 st
3. Till liten del	40 %	94 st
4. Inte alls	12.77 %	30 st
5. Känner inte till utbudet	35.74 %	84 st

Nyttjande av fortbildningsmöjlighet inom Lärarlyftet

Undersökningen visar att anmärkningsvärt låg andel fristående skolor anmält eller planerar att anmäla någon lärare till fortbildning inom Lärarlyftet under perioden 2008-2010, då satsningen pågår. Detta framgår av diagram 5 och 6. Av diagrammen framgår dock inte hur stor andel av de skolor som svarat på enkäten som också fått sådan tilldelning av ram att de har möjlighet att anmäla någon lärare till satsningen.

På frågan om någon av skolans lärare är anmäld till fortbildning inom Lärarlyftet till vårterminen 2008 svarar 92 procent *Nej*. 8 procent svarar *Ja*.

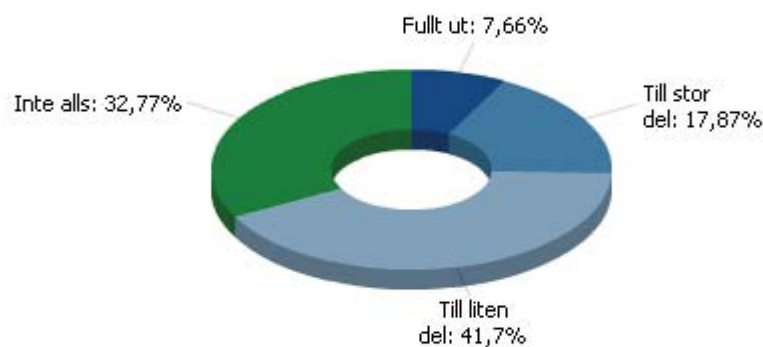
DIAGRAM 5. Andel skolor som anmält någon lärare till fortbildning inom Lärarlyftet till vårterminen 2008.

1. Ja	8.09 %	19 st
2. Nej	91.91 %	216 st

75 procent av respondenterna svarar av man till liten del eller inte alls planerar att utnyttja sin ram under perioden 2008-2010. Endast 8 procent svarar att man planerar att utnyttja sin ram fullt ut och 18 procent svarar till stor del.

DIAGRAM 6. Den utsträckning i vilken skolorna planerar att utnyttja sin ram i Lärarlyftet under perioden 2008-2010.

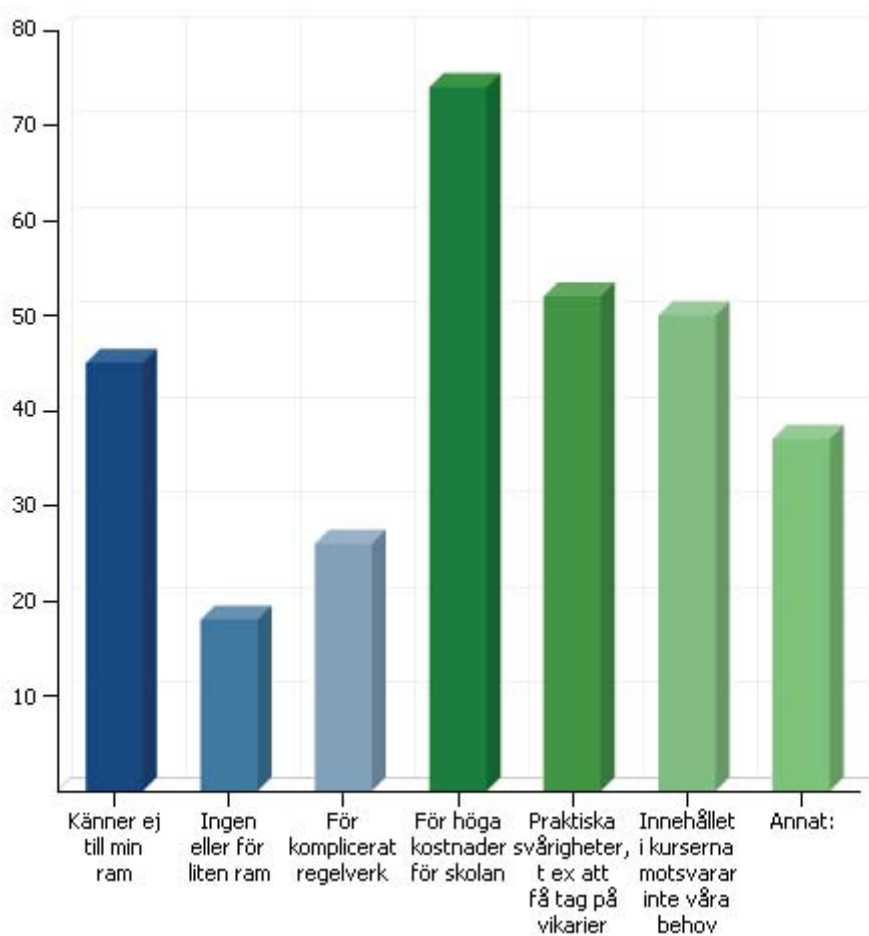
1. Fullt ut	7.66 %	18 st
2. Till stor del	17.87 %	42 st
3. Till liten del	41.7 %	98 st
4. Inte alls	32.77 %	77 st

De respondenter som svarat att man till liten del eller inte alls planerar att utnyttja sin ram under perioden 2008-2010 fick på en följdfråga ange varför.

De mest förekommande anledningarna till att man till liten del eller inte alls kommer att utnyttja sin ram under perioden 2008-2010 är att det medför för höga kostnader för skolan, 25 procent, och att det innebär praktiska svårigheter, t ex att få tag på vikarier, 17 procent. Dessa vanligaste anledningar kan sägas vara svårigheter kopplade till små organisationer, vilket fristående skolor i allmänhet är.

Andra vanliga anledningar till att skolan inte planerar att nyttja sina möjligheter är att innehållet i kurserna inte motsvarar behovet, 17 procent, och att man inte känner till sin ram, 15 procent. Att skolan inte känner till sin ram visar på brister i informationen om Lärarlyftet. 9 procent svarar att det är ett för komplicerat regelverk och 6 procent att man inte har någon eller för liten ram.

DIAGRAM 7. Fördelning av anledningar till att de skolor som endast till liten del eller inte alls planerar att utnyttja sin ram under perioden 2008-2010.

1. Känner ej till min ram	14.9 %	45 st
2. Ingen eller för liten ram	5.96 %	18 st
3. För komplicerat regelverk	8.61 %	26 st
4. För höga kostnader för skolan	24.5 %	74 st
5. Praktiska svårigheter, t ex att få tag på vikarier	17.22 %	52 st
6. Innehållet i kurserna motsvarar inte våra behov	16.56 %	50 st
7. Annat:	12.25 %	37 st

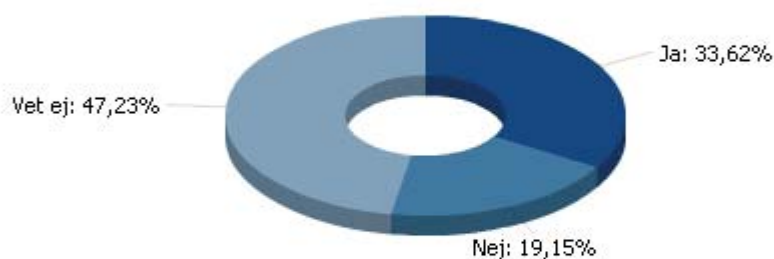
12 procent av de svarande anger ytterligare anledningar än de valbara och bland svaren finns följande¹:

- Eftersom vi är så små, endast 6 lärare och delningstalet är 100 så blir det inga resurser till oss förrän tidigast 2009 eller så har jag missförstått alltihop
- Vet inte riktigt hur man ska gå tillväga.
- En del lärare är ej behöriga och därmed inte kvalificerade till lärarlyftet
- Utbudet kom sent och vi hann inte planera.
- Orkar inte sätta mig in i det vi har två lärare som läser SÅL utbildning. Dessa kan jag inte undvara i verksamheten så jag är tacksam att de gör båda sakerna samtidigt.
- Dålig information i tid till friskolor
- Vet inte om det skulle vara möjligt eftersom informationen om lärarlyftet har varit så bristfällig
- Inställd kurs i teknik bl a
- Person från SCB berättade att vi var en för liten enhet för att vara berättigade (2007)
- Har lärare i lärarlyftet nu.
- Inget behov
- Redan inplanerade utb
- Lärarna vill jobba samtidigt som de studerar
- Har ej uppfattat efterfrågan från lärarna
- Det är behörighet som är aktuellt för ett par av våra lärare; där behöver vi stas först och främst
- En del fortbildning ordnas inom företaget!
- /.../ för små chanser att få beviljad fortbildning

¹ Se alla fristextsvar i bilaga 1

Trots att endast 8 procent av de svarande uppger att man planerar att nyttja sin ram fullt ut säger 34 procent att de skulle vilja eller kunna utnyttja mer än sin tilldelade ram under perioden 2008-2009. 19 procent svarar nej på frågan och 47 procent vet ej. Att en tredjedel svarar *Ja* på frågan kan sannolikt förklaras med att flera av huvudmännen inte getts möjlighet att delta pga. att man inte tilldelats någon ram eller att den tilldelade ramen är så begränsad att man inte anser det värt att nyttja den. Ytterligare en orsak kan vara att poängtilldelningen är styrd i tid till viss utbildningsperiod, vilket minskar skolans planeringsförutsättningar att nyttja poängen.

DIAGRAM 8. Bild av huruvida skolorna skulle vilja eller kunna utnyttja mer än deras tilldelade ram under perioden 2008-2009.

1. Ja	33.62 %	79 st
2. Nej	19.15 %	45 st
3. Vet ej	47.23 %	111 st

Bilaga 1 - Alla fritextsvar på fråga 7:

Vilka är anledningarna till att ni inte alls eller endast till liten del kommer att utnyttja er ram under perioden 2008-2010?

- Ointresse hos personalen
- Eftersom vi är så små, endast 6 lärare och delningstalet är 100 så blir det inga resurser till oss förrän tidigast 2009 eller så har jag missförstått alltihop
- för mycket byråkrati
- skola i uppbyggnadsfas
- Vet inte riktigt hur man ska gå tillväga.
- En av våra heltidslärare vill läsa till specialpedagog men vi är så små så vi kan aldrig använda oss av mer än 30 % specialpedagog och det har vi redan.
- en del lärare är ej behöriga och därmed inte kvalificerade till lärarlyftet
- utbudet kom sent och vi hann inte planera. Vi är en ny och liten skola och det utbildningsbehov vi såg var inte helt i linje med vad vi behöver just nu.
- Orkar inte sätta mig in i det vi har två lärare som läser SÅL utbildning. Dessa kan jag inte undvara i verksamheten så jag är tacksam att de gör båda sakerna samtidigt.
- Årvis för lite/ skulle behöva för minst 2 år för att kunna utnyttja
- Dålig information i tid till friskolor
- Info öht för liten. Vilka tidsramar gäller? Vilka infokanaler har använts? Infosätt? Innehåll i info?
- Informationen har varit för dålig
- Vi har haft fullt upp med att starta verksamheten detta läsår
- Vet inte om det skulle vara möjligt eftersom informationen om lärarlyftet har varit så bristfällig
- inställd kurs i teknik bl a
- nyanställd rektor i höst ; tidigare rektor har inte anmält intresse för Lärarlyftet
- Person från SCB berättade att vi var en för liten enhet för att vara berättigade (2007)
- ingen intresserad
- Har lärare i lärarlyftet nu.
- Inget behov
- i dagsläget är vi många nya pedagoger/skolchef på skolan. Jag tror definitivt att det kan vara av intresse för oss i framtiden, men just nu har vi inte prioriterat att sätta oss in i hela det regelverket
- ingen intresse hos lärarna. de har just slutat långa utbildningar.
- Redan inplanerade utb
- Lärarna vill jobba samtidigt som de studerar
- nyöppnad skola med 3 lärare. Inte aktuellt - tyvärr!

- Har ej uppfattat efterfrågan från lärarna
- tid o intresse hos lärarna
- Det är behörighet som är aktuellt för ett par av våra lärare; där behöver vi stas först och främst
- skolan ska upphöra
- En del fortbildning ordnas inom företaget!
- Lärarna inte tillräckligt motiverade när det inte möter det primära behovet/är för krångligt/för små chanser att få beviljad fortbildning